

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den 17. april 2023

FVM 264

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om standardmandat for Kommissionens forslag til Kommissionens beslutning om ændring af bilag II, III, IV og/eller V til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 396/2005 med hensyn til maksimalgrænseværdier for rester af pesticider i eller på specifikke produkter (komitésag – standardmandat)

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Kommissionen fremsætter løbende komiteforslag om ændringer af maksimalgrænseværdier for pesticidrester i bilag II, III, IV og/eller V til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 396/2005 for aktivstoffer i afgrøder og produkter af animalsk oprindelse (komitesag). Årsager til ændringer af maksimalgrænseværdier kan være nye anvendelser i EU, ansøgning om importtolerancer for fødevarer fra tredjelande, tilpasning af EU-reglerne til grænseværdier i Codex Alimentarius, re-vurderinger af aktivstoffer, ophør af aktivstoffers godkendelse i EU eller andre særlige forhold. Hvert år fremlægger Kommissionen således et forholdsvis stort antal sager af samme karakter. Folketingets Europaudvalg har i sin beretning af 5. juli 2013, der trådte i kraft den 1. september 2013, åbnet for øget brug af standardmandater i komitésager. Regeringen støtter udelukkende forslag, som ikke giver anledning til sundhedsmæssige betænkeligheder, og stemmer imod forslag, hvor der ifølge den videnskabelige rådgivning kan blive tale om et forringet beskyttelsesniveau. Det bemærkes, at standardmandatet ligger inden for de retningslinjer for behandling af komitésager om fastsættelse af maksimalgrænseværdier for pesticidrester, som den tidligere regering i 2012 forelagde Folketingets fødevarereordførere. Regeringen agter at lægge nærværende notat til grund ved afstemninger om komitéforslag fra og med den 1. juni 2023.

Baggrund

Kommissionen fremsætter løbende forslag til ændringer af bilag II, III, IV og/eller V til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 396/2005 af 23. februar 2005 om maksimalgrænseværdier for pesticidrester i eller på vegetabiliske og animalske fødevarer og foderstoffer og om ændring af Rådets direktiv 91/414/EØF (herefter forordningen om pesticidrester).

Forslag fremsættes med hjemmel i artikel 14, stk. 1, litra a, og eventuelt andre artikler i forordningen om pesticidrester afhængig af baggrunden for ændringerne i forslaget.

Forslag behandles i en forskriftsprocedure med kontrol i Den Stående Komité for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder (SCoPAFF). Såfremt der er kvalificeret flertal for forslaget, forelægger Kommissionen –

med henblik på legalitetskontrol – forslaget for Rådet og Europa-Parlamentet, der udtaler sig med henholdsvis kvalificeret og absolut flertal inden for tre måneder. Kommissionen vedtager forslaget, såfremt Rådet og Europa-Parlamentet tilslutter sig forslaget eller ikke har udtalt sig inden for tidsfristen. Opnås der ikke kvalificeret flertal i Den Stående Komité, forelægger Kommissionen sagen for Rådet, der udtaler sig med kvalificeret flertal inden for to måneder. Kommissionen underretter samtidig Europa-Parlamentet. Hvis Rådet vedtager forslaget eller ikke udtaler sig inden for fristen, skal forslaget sendes til Europa-Parlamentet til legalitetskontrol. Kommissionen vedtager forslaget, hvis Europa-Parlamentet ikke inden for en frist på fire måneder har gjort indsigelse mod forslaget.

Formål og indhold

Generelt om ændringer af maksimalgrænseværdier for pesticidrester

Maksimalgrænseværdier for pesticidrester i fødevarer er fastsat i bilag II til forordningen om pesticidrester for de aktivstoffer, der allerede er vurderet i forbindelse med godkendelse eller ikke-godkendelse som pesticidaktivstoffer, jf. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1107/2009. Maksimalgrænseværdier er fastsat i bilag III for de aktivstoffer og afgrøder, der endnu ikke er færdigvurderede med hensyn til alle anvendelser og resulterende restindhold; der er dog foretaget en sundhedsmæssig vurdering af alle maksimalgrænseværdier i bilag III. For nogle pesticider vurderes det ikke nødvendigt at fastsætte maksimalgrænseværdier, fordi et eventuelt restindhold efter anvendelse af pesticiderne ikke vurderes at udgøre en sundhedsmæssig risiko. Disse stoffer opføres på en liste i bilag IV til forordningen om pesticidrester. Pesticider, for hvilke alle maksimalgrænseværdier fastsættes på detektionsgrænsen, opføres i bilag V.

Forordningen om pesticidrester omfatter overordnet set rester i både fødevarer og foder, men der er endnu ikke udfyldt bilag til forordningen, hvor der er fastsat maksimalgrænseværdier for afgrøder og produkter, der udelukkende bruges som foder. Dette betyder i praksis, at der kun er fastsat maksimalgrænseværdier for foder i de tilfælde, hvor det samme produkt kan bruges som fødevarer.

En maksimalgrænseværdi for pesticidrester kan, efter den fornødne, konkrete risikovurdering i EU, indføres eller ændres på baggrund af:

- 1) Nye anvendelser af pesticider i EU, f.eks. anvendelse af nye pesticider, udvidet anvendelse til andre afgrøder af et allerede godkendt pesticid eller ændret anvendelse af et pesticid på en afgrøde.
- 2) Importtolerancer, dvs. ansøgninger fra tredjelande om fastsættelse af en maksimalgrænseværdi for fødevarer, der indføres til EU, hvor der ikke allerede er fastsat en dækkende EU-grænseværdi for restindholdet af pesticider.
- 3) Revurdering af maksimalgrænseværdierne, f.eks. på baggrund af planlagt revurdering af pesticider eller nye oplysninger om toksikologi.
- 4) Implementering af Codex-grænseværdier i EU, dvs. tilpasning af EU-maksimalgrænseværdier til de maksimalgrænseværdier, der er fastsat af Codex Alimentarius (under FN's Fødevarer- og Landbrugsorganisation, FAO, og Verdenssundhedsorganisation, WHO).
- 5) Ophør af godkendelse af aktivstoffer i EU.
- 6) Andre særlige forhold, f.eks. at aktivstoffer forekommer som miljøforurening.

En maksimalgrænseværdi kan kun ændres, hvis ændringen er sundhedsmæssigt acceptabel, og ændringen i øvrigt følger principperne i forordningen om pesticidrester, af hvilke det blandt andet fremgår, at grænseværdier skal fastsættes så lavt som muligt.

Når der er indgivet en ansøgning om en konkret anvendelse af et pesticid i EU, gennemføres der en risikovurdering. På den baggrund fastlægges specifikke maksimalgrænseværdier for pesticidrester i bestemte afgrøder. Så længe der ikke er fastlagt en maksimalgrænseværdi på baggrund af konkrete anvendelser af et pesticid, gælder den automatisk fastsatte analytiske detektionsgrænse på 0,01 mg/kg for

afgrøde-pesticid-kombinationen. Dette er udtryk for en multolerance, idet det pågældende pesticid ikke må kunne måles i afgrøden.

Fastsættelse af en anvendelsesrelateret EU-maksimalgrænseværdi baseres på god landbrugsmæssig praksis (GAP) i kombination med den videnskabelige sundhedsmæssige vurdering, som sikrer, at restindholdet er sundhedsmæssigt acceptabelt. God landbrugsmæssig praksis angiver dosis, behandlingshyppighed og tidspunktet for seneste behandling med pesticid for en specifik afgrøde. Hensynet til god landbrugsmæssig praksis betyder, at der ikke benyttes mere pesticid end nødvendigt for at opnå den ønskede virkning, selvom man sundhedsmæssigt ville kunne acceptere et højere restindhold i fødevarer. Dermed følges princippet om at fastsætte maksimalgrænseværdier på det lavest mulige niveau.

Ansøgninger om fastsættelse af en maksimalgrænseværdi, bliver i første omgang evalueret af en medlemsstat i EU. Den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoritet (EFSA) foretager herefter en videnskabelig, sundhedsmæssig vurdering af disse forslag til ændringer af maksimalgrænseværdier. Dette sikrer, at restindholdet af pesticiderne er sundhedsmæssigt forsvarligt i forhold til indtaget af fødevarer. I risikovurderingsprocessen benyttes kostdata fra de enkelte medlemsstater, således at der i risikovurderingen tages hensyn til de befolkningsgrupper, der har det mest kritiske indtag. I Danmark vurderes forslagene desuden af DTU Fødevareinstituttet, som systematisk anmodes om at udtale sig om, hvorvidt fremsatte forslag giver anledning til påvirkning af beskyttelsesniveauet.

Det fremgår af artikel 14, stk. 2 i forordningen om pesticidrester, at eventuelle kombinationseffekter skal indarbejdes i vurderingen af pesticidrester i fødevarer, når der findes en egnet metode. I fravær af en harmoniseret metode til vurdering af mulige kombinationseffekter anvender DTU Fødevareinstituttet – på grundlag af den nuværende viden om kombinationseffekter og indtag af pesticidrester hos den danske befolkning – en overslagsmæssig metode til vurdering af risikoen for indtaget af pesticider, hvor der tages højde for kombinationseffekter. På baggrund heraf vurderes det hvorvidt de foreslåede maksimalgrænseværdier giver anledning til sundhedsmæssige betænkeligheder.

For de fleste forslag vedrørende maksimalgrænseværdier er der tale om rester af pesticider, som består af kemiske stoffer. Derudover kan der blandt andet være tale om mikroorganismer eller basisstoffer, der normalt bruges til andre formål. Herunder kan visse fødevarer bruges til plantebeskyttelse. Det vurderes i forbindelse med godkendelsen, om der er tale om sikker anvendelse, og eventuelle restindhold i fødevarer vurderes af Fødevarestyrelsen i samarbejde med Miljøstyrelsen. I disse tilfælde vurderes som hovedregel, at det ikke er nødvendigt at fastsætte maksimalgrænseværdier, og at stofferne dermed kan anføres i bilag IV til forordningen om pesticidrester.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet vil få forelagt sagen som et led i forskriftsproceduren med kontrol med henblik på legalitetskontrol.

Nærhedsprincippet

Der er tale om gennemførelsesforanstaltninger til en allerede vedtaget retsakt. Det er derfor regeringens vurdering, at det følger heraf, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

Forslaget vedrører ændring af bilag til forordningen 396/2005 om pesticidrester. Forordningen er direkte gældende i dansk ret.

Konsekvenser

Forslag der vurderes at have væsentlige konsekvenser lovgivningsmæssigt, statsfinansielt, administrativt eller samfundsøkonomisk, og forslag der medfører nævneværdige erhvervsøkonomiske konsekvenser, er ikke omfattet af dette standardmandat.

Høring

De konkrete forslag vedrørende maksimalgrænseværdier for pesticidrester i fødevarer vil fortsat blive sendt i høring på Høringsportalen forud for afstemning i Den Stående Komité for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder (SCoPAFF).

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter udelukkende forslag, som ikke giver anledning til sundhedsmæssige betænkeligheder, og stemmer imod forslag, hvor der ifølge den videnskabelige rådgivning kan blive tale om et forringet beskyttelsesniveau.

Regeringen kan derfor støtte forslag om fastsættelse af maksimalgrænseværdier for pesticidrester, når følgende forudsætninger er opfyldt:

- forslagens maksimalgrænseværdier vurderes at være sundhedsmæssigt acceptable.
- forslaget følger principperne i forordningen om pesticidrester, af hvilke det blandt andet fremgår, at grænseværdier skal fastsættes så lavt som muligt.
- forslaget skal være fremsat på baggrund af et tilstrækkeligt datagrundlag, som beskrevet i forordningen om pesticidrester.
- DTU Fødevareinstituttet vurderer ud fra en foreløbig vurdering af kombinationseffekter, at de foreslåede maksimalgrænseværdier er sundhedsmæssigt acceptable.

Regeringen opfordrer på den baggrund Kommissionen til hurtigst muligt at fremlægge en valid metode til vurdering af kombinationseffekter for så vidt angår pesticidrester i foder og fødevarer.

Når en grænseværdi sættes ned, og den foreslåede værdi stadig vurderes at være for høj, vil man fra regeringens side lægge vægt på at få grænseværdien længere ned. Dog giver det ikke anledning til at stemme imod forslaget, idet en lavere grænseværdi vurderes som en forbedring. I særlige tilfælde, hvor datagrundlaget giver mulighed for at argumentere for forskellige maksimalgrænseværdier, vil man fra regeringens side lægge vægt på, at maksimalgrænseværdien bliver sat på det lavest mulige niveau.

Regeringen kan acceptere mindre ændringer foretaget i de afsluttende forhandlinger, men inden afstemningen, i form af tilføjelse, fjernelse eller ændringer af maksimalgrænseværdier, såfremt disse vurderes sundhedsmæssigt acceptable.

Herudover vil man fra regeringens side afstå fra at stemme, når der konstateres formelle fejl i proceduren vedrørende fremsættelse af forslag til afstemning, som fører til, at forslagens konsekvenser ikke umiddelbart kan vurderes på fyldestgørende vis.

Det bemærkes, at standardmandatet ligger inden for de retningslinjer for behandling af komitésager om fastsættelse af maksimalgrænseværdier for pesticidrester, som den tidligere regering i 2012 forelagde Folketingets fødevarerordførere.

Hvis der afviges fra ovenstående tilgang, vil forslagene blive forelagt efter normal EU-procedure.

Ministeret for fødevarer, landbrug og fiskeri vil én gang årligt ved påbegyndelsen af det næstfølgende kalenderår orientere Folketingets Europaudvalg om, hvilke forslag om maksimalgrænseværdier for pesticidrester der i det forgangne år er blevet behandlet i Den Stående Komité for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder (SCoPAFF), med anførelse af dansk holdning til det enkelte forslag og afstemningens resultat.

Regeringen agter at lægge nærværende notat til grund ved afstemninger om komitéforslag fra og med den 1. juni 2023

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.